

16.3.2018 TARİHLİ RUH SAĞLIĞI YASA TASARISININ
3. MADDESİ JJ) BENDİ D. ALT BENDİNDE YAPILAN
KLİNİK PSİKOLOG TANIMINA DAİR
TÜRK PSİKOLOGLAR DERNEĞİ ŞERHİDİR

24 Temmuz 2018

1219 Sayılı Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanunun Ek. 13. Maddesinde "Klinik Psikolog" tanımı şu şekilde yapılmıştır.

*"Klinik psikolog; **psikoloji** veya **psikolojik danışma ve rehberlik** lisans eğitimi üzerine klinik ortamlarda gerekli pratik uygulamaları içeren klinik psikoloji yüksek lisansı veya **diğer lisans eğitimleri** üzerine psikoloji veya klinik psikoloji yüksek lisansına ilaveten klinik psikoloji doktorası yapan sağlık meslek mensubudur."*

Farklı meslek örgütleri tarafından çalışıldıktan sonra üzerinde uzlaşılarak 16.03.2018 tarihinde Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanlığı tarafından TBMM Başkanlığına sunulan Ruh Sağlığı Yasa Tasarısında Klinik Psikolog tanımı aşağıda belirtildiği biçimde yapılmıştır.

*"Klinik Psikolog; **psikoloji lisans eğitimi** üzerine klinik psikoloji alanında yüksek lisans ve/veya doktora yapmış veya psikoloji lisans programında bir yıl bilimsel hazırlık eğitimi ve klinik psikoloji yüksek lisans eğitimi üzerine klinik psikoloji doktorası yapmış meslek mensubudur."*

09.07.2018 tarihinde ise MHP Genel Başkan Yardımcısı Sn. Deniz Depboylu tarafından sosyal medya hesaplarından yapılan açıklamada söz konusu yasa tasarısında yapılan "Klinik Psikolog" tanımının değiştirilerek komisyonlara aşağıdaki haliyle sunulacağı belirtilmiştir:

*"Klinik Psikolog; **Psikoloji veya Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık lisans eğitimleri** üzerine klinik psikoloji alanında yüksek lisans ve/veya doktora yapmış veya psikoloji lisans programında bir yıl bilimsel hazırlık eğitimi ve klinik psikoloji yüksek lisans eğitimi üzerine klinik psikoloji doktorası yapmış meslek mensubudur."*

Bu haliyle Klinik Psikolog tanımı yapılan bende **Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık** ifadesi eklenmi bulunmaktadır. Yapılan açıklamada bu değişikliğin nedenleri ise şu şekilde ortaya konulmuştur:

1. "hazırladığımız yasada bulunan klinik psikolog tanımının şu anda hak sahibi olan PDR alanı mezunları ve bu amaçla eğitime başlamış PDR öğrencilerinin hak kaybına neden olacağı,"
2. "yeterli sayıda nitelikli ruh sağlığı personelinin yetiştirilmesi gerektiği"

Sn. Deniz Depboylu tarafından yapılan açıklamada aynı zamanda derneğimiz tarafından söz konusu değişiklik ile ilgili görüş belirtilebileceği, tasarının komisyonlarda derneğimizce konulacak şerh ile birlikte değerlendirilebileceği de belirtilmiştir.

Yukarıda yapılan açıklamalar ışığında Ruh Sağlığı Yasa Tasarısının Klinik Psikolog başlıklı düzenlenmesine ilişkin görüşlerimiz aşağıda sunulmaktadır.

**1219 SAYILI YASADA YAPILAN KLİNİK PSİKOLOG TANIMI
TÜRK PSİKOLOGLAR DERNEĞİ GÖRÜŞÜ DİKKATE ALINMAKSIZIN YAPILMIŞ BİR TANIMDIR VE
HATALIDIR**

TPD Yasa Komisyonunca, T.C. Sağlık Bakanlığına sunulmuş olan 19.01.2011 tarihli rapordaki görüşlerde uluslararası ölçütler temel alınmıştır. Bu ölçütler Avrupa Psikoloji Birlikleri Federasyonu (European Federation of Psychologists' Associations-EFPA) ve Amerikan Psikologlar Derneği (American Psychological Association-APA) modelleri çerçevesinde belirlenmiştir. Söz konusu ölçütler bağlamında “klinik psikolog” aşağıdaki iki koşuldan birini sağlayan meslek mensubudur.

1. Dört yıllık psikoloji lisans eğitimi üzerine Klinik Psikoloji Yüksek Lisans (veya Klinik Psikoloji Doktora) programını tamamlayan (4 yıl psikoloji lisans +2 yıl klinik psikoloji yüksek lisans) kişidir.

Bu tanım Avrupa Psikoloji Birlikleri Federasyonu (EFPA) EuroPsy 5+1 yıl biçimindeki eğitim modeline dayanmaktadır. EFPA Türkiye'deki YÖK sistemi çerçevesindeki psikoloji eğitimi müfredatı açısından, 4+2 (lisans+yüksek lisans) formülünü eşdeğer olarak kabul ettiğini belirten görüşünü T.C. Sağlık Bakanlığı makamına resmen iletmiştir.

2. Klinik Psikoloji Yüksek Lisans programı üzerine dört yıllık klinik psikoloji doktora eğitimini tamamlayan (2 yıl klinik psikoloji yüksek lisans + 4 yıl klinik psikoloji doktora) kişidir.

Bu tanım, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki (ABD) sistemi temel almaktadır. ABD'de psikoloji lisans eğitimi herhangi bir mesleki yeterlilik vermemektedir. Mesleki yeterlilik kimi eyaletlerde yüksek lisans, çoğu eyalette de doktora düzeyinde elde edilir. Klinik psikoloji yüksek lisans ve doktora programlarına kabul almak için lisans derecesinin psikoloji olması gerekli değildir. Ülkemizde de, başka lisans derecelerine sahip olup sonradan yurtiçinde veya yurtdışında klinik psikoloji alanında yüksek lisans ve doktora yapan birçok klinik psikolog mevcuttur. Bu klinik psikologların bir kısmı ülkemizde klinik psikoloji eğitimi veren yüksek lisans ve doktora programlarında akademisyen olarak görev yapmaktadır ve 1. maddedeki tanım kapsamındaki Klinik Psikologları yetiştirmektedir. Ayrıca, bu modelde eğitim alan bazı Klinik Psikoloji akademisyenleri, EFPA tarafından “Klinik Psikolog” olarak tanınarak, EFPA psikoterapi uzmanı sertifikası almaya hak kazanmışlardır.

Türk Psikologlar Derneği “klinik psikolog” unvanı almak için gereken ölçütleri oluştururken, **minimum 6 yıllık eğitim** formülünü temel almıştır. Derneğimizin klinik psikolog yasal tanımında koymuş olduğu eğitim ölçütleri, sadece gerekli minimum koşulları oluşturmaktadır. Psikoloji camiası için asıl endişe veren durum, her iki unvan formülü için de sunulan eğitimlerin kalitesi konusudur. Ne yazık ki, her iki formülde de akreditasyon ölçütlerimizin çok dışında uygulamalara yer verilmiş ve bu ölçütleri karşılayamayacak çok sayıda lisans ve lisansüstü programlar açılmıştır. Yüksek düzeyde talep gören bu programlarda okuyan öğrenci sayılarına karşılık öğretim elemanı sayısının çok düşük oranda olması ve var olan lisans ve lisansüstü programların azımsanamayacak bir bölümünün **psikoloji dışı alanlardan öğretim üyelerince** yürütülmesi, sorunun kaynağında yatan ana meseledir. Ayrıca, öğrenci çekme amacıyla akreditasyon ölçütlerinin çok dışında kalmış olan psikoloji programlarınca yürütülen psikoloji çift anadal uygulaması nedeniyle, aldığı minimum sayıda ders ile başka alanlarından gelen birçok öğrenci psikoloji lisans derecesine sahipmiş gibi görünmektedir. Derneğimiz bu gibi durumları oldukça endişe verici olarak görüp 2005 yılında akreditasyon çalışmalarını başlatmış ve YÖK'ten bu konuda resmi yetki almıştır.

**16.3.2018 TARİHLİ YASA TASARISINDA DEĞİŞTİRİLMEK İSTENEN
KLİNİK PSİKOLOG TANIMIYLA İLGİLİ ÖNE SÜRÜLEN GEREKÇELER DOĞRU TESPİTLER
İÇERMEMEKTEDİR**

Yukarıda belirtildiği gibi yapılan değişiklik ile tasarıda yer alan Klinik Psikolog tanımına Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık lisans mezunları da eklenmiş ve bu mezunların Psikoloji lisans mezunları ile **tamamen aynı koşullar** ile Klinik Psikolog unvanı kazanabileceklerine yönelik bir öneri ortaya çıkmıştır.

Sn. Deniz Depboylu tarafından açıklanan yeni klinik psikolog tanımında Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık lisans mezunlarının da klinik psikoloji alanında yüksek lisans ve/veya doktora yapmaları sureti ile Klinik Psikolog unvanı kazanacakları düzenlenmektedir. Düzenlemenin bu haline ilişkin görüşlerimiz aşağıda belirtilmiştir.

- a. Klinik Psikolog tanımı için temel alınan Avrupa ve ABD eğitim ve uygulamalarına bakıldığında her ikisinde de Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik alanında bir lisans programının olmadığı, “psikolojik danışmanlık” alanının psikolojinin bir alt alanı olarak lisansüstü eğitim şeklinde yer aldığı görülmektedir.
- b. Bilindiği üzere psikologlar Yükseköğretim Kurulu’nun kararı gereği “Sağlık Bilimi Lisansiyeri” olarak sayılmaktadır. Sağlık Bakanlığının “Sağlık Meslek Mensupları ile Sağlık Hizmetlerinde Çalışan Diğer Meslek Mensuplarının İş ve Görev Tanımına Dair Yönetmelik”te Klinik Psikologlar “sağlık meslek mensubu”, psikologlar ise “Sağlık Hizmetlerinde Çalışan Diğer Meslek Mensubu” olarak tanımlanmaktadır. Anılan her iki düzenlemede de Psikolojik Danışma ve Rehberlik lisans mezunlarının ilgili tanımlarda yer almadığı görülmektedir. Oysa, Ruh Sağlığı Yasa tasarısında zaten Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik alanı için bir tanımlama yapılmıştır. Hem sağlık bilimi lisansiyerliği hem de sağlık meslek mensubu tanımlarının lisans mezuniyetleri dikkate alınarak yapıldığı düşünüldüğünde Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bölümü lisans mezunlarının Klinik Psikolog unvanı kullanabilmesi için Klinik Psikoloji Yüksek Lisans ve Doktora eğitimlerini tamamlamaları gerektiği görüşünderiz.

1. Klinik Psikolog tanımına yönelik değişiklik önergesinin ilk gerekçesi “*şu anda hak sahibi olan PDR alanı mezunları ve bu amaçla eğitime başlamış PDR öğrencilerinin hak kaybına neden olacağı*” olarak ortaya konulmuştur. Bu konudaki düşüncelerimiz aşağıda belirtilmiştir:

- a. Söz konusu gerekçede sözü edilen hak kayıpları, tasarıya (a) Ruh Sağlığı Yasasının yürürlüğü itibarıyla Klinik Psikolog unvanı kazanmış Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık lisans mezunlarının bu unvanları kullanabilmeleri, (b) Ruh Sağlığı Yasasının yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık lisans bölümlerine kayıt yaptırmış lisans öğrencilerine Klinik Psikoloji yüksek lisansı yapma olanağı tanınmasına dair geçici düzenlemelerin eklenmesi ile tamamen ortadan kaldırılabilecektir.
- b. Ayrıca, yapılacak değişiklikle sadece belirli bir meslek grubunun hak kaybına uğrayacağı yönündeki bir sav, hukuka ve bilime aykırı bir düzenlemenin hukuk alanında varlığını sürdürmesine gerekçe olarak gösterilemez. Hele ki insan yaşamının en önemli alanı olan sağlık alanındaki bir düzenlemenin dayanağı olarak bir meslek grubunun hak kaybına uğrayacağı ileri sürülmesi toplum sağlığının, bilimin ve hukukun hiçe sayılması anlamına gelecektir.

Bu nedenle Sn. Deniz Depboylu tarafından ortaya konulan bu gerekçe tasarı metninin değişikliğe uğratılması açısından bir dayanak oluşturmamaktadır.

2. Tasarının Klinik Psikolog tanımına ilişkin kısmında yapılmak istenilen değişikliğin ikinci ve son gerekçesi ise “yeterli sayıda nitelikli ruh sağlığı personelinin yetiştirilmesi gerektiği” olarak ortaya konulmuştur. İlk gerekçede olduğu gibi, bu gerekçenin de herhangi bir somut ihtiyaca ve gerçekliğe dayanmadığı kanısındayız.
- a. İddia edildiği üzere, ülkemizde psikologlar ve klinik psikologlar tarafından doldurulamayacak şekilde personel açığı yaşandığı bir varsayıma dayanmaktadır. Öne sürülen *yeterli sayıda nitelikli ruh sağlığı personelinin yetiştirilmesi* gerekçesinin, ülkemizdeki psikoloji lisans, klinik psikoloji yüksek lisans ve doktora programları, bu alanda öğrenim gören öğrenciler ve mevcut klinik psikolog sayıları hiçbir şekilde göz önüne alınmaksızın ortaya konulduğu kanaati oluşmuştur.
- b. Ülkemizde mevcut bulunan psikoloji lisans programları, klinik psikoloji yüksek lisans programları, klinik psikoloji doktora programları, bu programlarda öğrenim gören öğrenci sayısı, gerekli programlardan mezun olarak unvan sahibi olan Klinik Psikologların sayısı dikkate alındığında Ruh Sağlığı alanındaki “nitelikli” Klinik Psikolog ihtiyacı karşılanabilmektedir. Söz konusu ihtiyaç klinik psikolog sayısından ziyade kamuda açılan klinik psikolog kadrolarının yetersizliğiyle daha iyi açıklanabilir.

**16.3.2018 TARİHLİ RUHS SAğLIğI YASA TASARISINDAKİ
KLİNİK PSİKOLOG TANIMI KORUNMALIDIR**

Yukarıda belirtilen hususlar ışığında Türk Psikologlar Derneği olarak farklı meslek gruplarının yaptığı çalışmalar sonucunda ortaya çıkan yasa taslağının ve bu taslakta belirtilen **KLİNİK PSİKOLOG** tanımının korunması gerektiğini düşünüyöruz. Buna göre klinik psikolog tanımı aşağıdaki haliyle korunmalıdır.

Klinik Psikolog: Psikoloji lisans eğitimi üzerine klinik psikoloji alanında yüksek lisans ve/veya doktora yapmış veya psikoloji lisans programında bir yıl bilimsel hazırlık eğitimi ve klinik psikoloji yüksek lisans eğitimi üzerine klinik psikoloji doktorası yapmış meslek mensubudur.